

Notat

Til Borgerrepræsentation

Notat om de kommunalretlige rammer ved indgåelse af internationale samarbejder og projekter

De kommunalretlige rammer for deltagelse i internationalt arbejde

Dette notat beskriver overordnet de juridiske rammer for kommuners deltagelse i internationalt arbejde. Internationale samarbejder og projekter er som udgangspunkt opgaver af udenrigspolitisk karakter, som henhører under staten. Kommuner har dog inden for visse rammer mulighed for at varetage og give støtte til internationale samarbejder og projekter med hjemmel i erhvervsfremmeloven og de uskrevne kommunalfuldmagtsregler.

Erhvervsfremmeloven

Erhvervsfremmeloven, der trådte i kraft 1. januar 2019, regulerer, hvilke opgaver der kan varetages af kommuner, erhvervshuse og stat inden for erhvervsfremme, herunder af international karakter.

Det er i erhvervsfremmelovens § 14 fastsat, at kommuner kan varetage lokale erhvervsfremmeaktiviteter, der omfatter erhvervsservice og erhvervsudvikling. Arbejdsdelingen mellem erhvervshusene og kommunerne afgrænses ved ydelsens specialiseringsgrad. Mens erhvervshusenes ydelser kendetegnes ved specialiseret vejledning med udgangspunkt i den enkelte virksomheds marked, udfordringer og potentialer, varetager kommunerne den grundlæggende erhvervsservice, der har tilknytning til lokale forhold. Staten varetager den højt specialiserede erhvervsfremme, der bl.a. omfatter aktiviteter inden for kapitalformidling, eksport- og investeringsfremme. Kommunerne kan dog lokalt styrke den højt specialiserede erhvervsfremme, hvis det sker i samarbejde med de relevante statslige ordninger og inden for rammerne af den decentrale erhvervsfremmeindsats, som er formuleret af Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse. Det kan f.eks. ske i samarbejde med erhvervshusene.

Kommunalfuldmagten

De uskrevne kommunalfuldmagtsregler om erhvervsfremme gælder fortsat for kommunerne i det omfang, de ikke berøres af erhvervsfremmeloven, eller hvor der gælder anden lovgivning.

7. december 2020

Sagsnummer
2020-0169351

Dokumentnummer
2020-0169351-2

Sagsbehandler
Søren Juulsen

Direktionssekretariatet
Københavns Rådhus,
Rådhuspladsen 1
1550 København V

EAN-nummer
5798009800206

Generel erhvervsstøtte

Det antages, at kommuner uden lovhjemmel har adgang til at yde generel erhvervsstøtte. Kommuner har som led heri bl.a. mulighed for at påtage sig en række informationsopgaver af betydning for det lokale erhvervsliv. Det antages således i praksis, at der er adgang til at anvende kommunale midler til at reklamere for kommunen indenlands og i et begrænset omfang også i udlandet med henblik på at tiltrække nye erhvervsvirksomheder. Kommuner kan desuden i et vist begrænset omfang deltage i markedsføring af betydning for erhvervsvirksomheder i kommunen. Kommuner kan i den forbindelse invitere udenlandske erhvervsdelegationer, der er gæster hos en gruppe af lokale erhvervsvirksomheder, på besøg på rådhuset for på denne måde at tilkendegive, at erhvervsvirksomhederne har de lokale myndigheders og lokalsamfundets opbakning.

Kommunens støtte skal afspejle lokale fællesbehov og ikke enkelte virksomheders individuelle behov. Der gælder således et forbud mod at yde individuel støtte til erhvervsvirksomheder uden lovhjemmel.

Lokalitetsprincippet

Kommuner kan som udgangspunkt kun gennemføre foranstaltninger, der er begrundet i almene interesser hos kommunens egne borgere, og som interesse-mæssigt er tilknyttet kommunen (lokalitetsprincippet).

Som en modifikation til udgangspunktet er det antaget, at der ikke noget til hinder for at deltage i internationalt samarbejde eller give støtte hertil gennem de kommunale organisationer, så længe arbejdet omhandler kommunale anliggender. Denne form for internationalt *by-samarbejde* vil typisk vedrøre varetagelsen af kommunale kerneopgaver eller interessevaretagelse vedrørende emner af fælles betydning for lokale myndigheder eller byer.

Det er i medfør af kommunalfuldmagtsreglerne også accepteret, at kommuner kan have *venskabsbyaftaler* med kommuner i andre lande. Dette er begrundet med, at der her kun varetages en lokal interesse, og at forholdet ikke er af udenrigspolitisk karakter. Det følger af tilsynspraksis om kommunalfuldmagten, at kommuner kan anvende midler til at have venskabsbyer.

Det er i de kommunale tilsynsmyndigheders praksis endvidere antaget, at Københavns Kommune som *hovedstad* har en særlig stilling og kan påtage sig særlige opgaver, der til dels vedrører varetagelse

af en bredere national interesse. Ankestyrelsen har i udtalelse af 9. september 2020 om støtte til foreningen MAD lagt vægt på, at København i sin egenskab af hovedstad har videre rammer for sine aktiviteter end andre kommuner i forhold til iagttagelse af lokalitetsprincippet. Det var Ankestyrelsens opfattelse, at Københavns Kommunes støtte til MAD ikke var i strid med lokalitetsprincippet, uanset at MAD's aktiviteter til dels havde et nationalt og internationalt sigte¹. Ankestyrelsens udtalelse kan derfor anses som udtryk for, at Københavns Kommune efter omstændighederne kan have et bredere rum for at støtte projekter, som varetager sundheds-, miljø- og klimahensyn, og bidrager til at fremme turisme og branding af kommunen som en storby med fokus på innovation og bæredygtighed, med nationalt og internationalt sigte.

Opsummering

Ved en vurdering af, hvilke internationale aktiviteter udført af kommunen der må antages at falde inden for rammerne af kommunalfuldmagten, skal kommunen være opmærksom på:

- Forbuddet mod individuel støtte til erhvervsvirksomheder
- Opgavefordelingen mellem stat og kommune,
- Om opgaven understøtter kommunale opgaver
- At det efter kommunalfuldmagtsreglerne ikke er en kommunal opgave at afgive udenrigspolitiske tilkendegivelser.

¹ Københavns Kommune ville stille lokaler til rådighed for foreningen MAD ud fra et ønske om at styrke København som en sund, grøn og vital madby samt et ønske om at ændre borgernes adfærd og understøtte en bæredygtig madkultur. Spørgsmålet var imidlertid, om en sådan ikke-øremærket støtte ville stride imod lokalitetsprincippet i kommunalfuldmagten. Tvivlen skyldes, at der også var et nationalt og internationalt sigte for foreningens virke. Ankestyrelsen fandt, at støtten ikke ville være i strid med lokalitetsprincippet og lagde vægt på, at støtten skulle medvirke til at fremme en række lovlige kommunale interesser i form af turisme og branding af Københavns Kommune som international madby med fokus på bæredygtighed. Ankestyrelsen lagde også vægt på, at København i sin egenskab af hovedstad har videre rammer for sine aktiviteter end andre kommuner i forhold til iagttagelse af lokalitetsprincippet.